

• DOMOLJUB •

Izbaja zvečer vsak prvi in tretji četrtek meseca. Ako je ta dan praznik, izide dan poprej. Cena mu je 80 kr. na leto. Inserati se sprejemajo in plačujejo po dogovoru.

Slovenskemu ljudstvu

v poduk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Semeniške ulice št. 2. Naročnina in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2.

Št. 14

V Ljubljani, dné 18. julija 1901.

Leto XIV.

Še enkrat vzajemna zavarovalnica.

Že v dvanajsti številki „Domoljuba“ smo v članku: „našim somišljenikom“ posvetili liberalnim kričalcem, ki se zaletavajo v našo mlado „Vzajemno zavarovalnico“, kakor jim gre. Toda kakor mladi kužek, taki so naši liberalci: če jih bolj odganjaš, bolj silijo vate. Najbolje je, če se za tako psete niti ne zmeniš ne in greš mirno dalje svojo pot. Tako bi lahko tudi mi storili. Toda ker je žalibog tudi med nami dosti omahljivcev, ki se dajo oplašiti od liberalnih laži, se hočemo zaradi teh še enkrat pečati s to zadevo.

So pa res smešni ljudje ti liberalci. Kadar besne v svoji strankarski strasti, takrat nič ne vidijo in ne slišijo, kakor divji petelin, kadar poje. Spravili so se nad „Vzajemno zavarovalnico“ — zakaj? Zato, ker je domač zavod in hoče izpodriniti tuje judovske banke. In pri teh judovskih bankah imajo nekateri liberalni gospodje precej mastnega zaslužka, ki se jim utegne zmanjšati, — zato krik v Izraelu! Pa tudi liberalni listi morajo biti bogato podkupljeni od judov, ker s tako vnebo agitirajo proti domačemu zavodu na korist tujemu kapitalu.

Zdaj so še „Novičice“ začele javkati, da jim „dela velike skrbi Vzajemna zavarovalnica“; „Narod“ in „Rodoljub“ pa lažeta o njej že kakor cigan čez konja, kadar ga kupuje. Mi pa vprašamo gospode liberalce: Kaj vam pa mar Vzajemna za-

varovalnica? Saj „Novice“ pravijo, da noben liberelec ne pristopi k Vzajemni zavarovalnici. Vzajemna zavarovalnica pa je mar samo onim, ki so nje udje. Čemu torej liberalci toliko vpijete, čemu toliko lažete, čemu toliko člankov pišete? Čemu imate „velike skrbi“, če pa niste nič udeleženi? Saj če bi se to kdaj zgodilo, kar s slastjo napoveduje liberelec v „Novicah“, da bi morala ta zavarovalnica likvidirati, bi liberalci ne imeli „velikih skrbi“, ampak veliko veselje.

A mi predložimo danes gg. liberalcem resno vprašanje: Če mislite, da Vzajemna zavarovalnica res ni prava, osnujte nam deželno zavarovalnico! Ta misel bo prej ali slej gotovo prodrla vkljub liberalnim plačancem. Torej storite ubogi deželi to ljubav, če imate res tako „velike skrbi“ za njo.

Poglejte dunajsko deželno zavarovalnico. Ona deluje v podobnih razmerah, kakor bi delovala naša, in kaže vkljub groznemu nasprotstvu židovskih konkurenčnih zavodov jako lep napredek. Ravno ta zavarovalnica je dokaz, da se da tudi v okviru sedanjega državnega zakona mnogo storiti, kjer je dobra volja zato. Zato bo pa vkljub vsem zaprekam ta misel prodrla in končno zmagala.

Poslanec Božič je že rekel, da je od nekdanj vnet za deželno zavarovalnico; ali je to rekel iz prepričanja ali zato, da bi pri prihodnjih deželnozborskih volitvah s temi besedami zase agitiral, to je seveda za nas vprašanje, ki nam dela ravno toliko „skrbi“, kakor liberalcem Vzajemna zavarovalnica — a en liberalni glas je že tu! Morda se povspne veliki narodni gospodar Lenarčič po teh „velikih skrbeh“ tudi

do tega prepričanja! Gospodje po koncu! Saj bo šlo polagoma!

Pa predno se vi, gospodje, ne povzdignete do te velike misli, dovolite vsaj nam, da razpolagamo s svojim denarjem, kakor hočemo. Da vam olajšamo „velike skrbi“, vam povemo, da vkljub začetnim težavam in liberalnim lažem Vzajemna zavarovalnica primerno dobro napreduje.

Deželni zbor kranjski.

Dné 1. julija je imel deželni zbor

VII. seja,

v kateri deželni glavar najprej odgovori na interpelacijo gledé žirovske ceste ter naglaša, da je preje treba uravnati potoka Soro in Račevo, preden se more izdelati načrt za cesto. To se bo do bodočega zasedanja najbrž že zgodilo. — Nato poslanec Pfeifer predlaga, naj se pogorelcem v Velikem Mraševem (krški okraj) dovoli zdatna podpora. Dobro utemeljeni predlog se izroči finančnemu odseku. — Potem pridejo na vrsto nekatere cestne zgradbe: glede ceste Loka-Kranj se naroči deželnemu odboru, naj izdela načrt zakona za uvrstitev te ceste med deželne ceste, zbornica nadalje pritrdi predložitvi okrajne ceste med Spodnjimi in Zgornjimi Gorjami; prošnji posestnikov z Dobrave za vravno Gradašice se v toliko vstreže, da se stvar prouči in naredi načrt. — Ko se je od več strani naglašala potreba naprave novih vodovodov in kalov v raznih krajih, potreba uravnave nekaterih potokov (poslanec Žitnik omenja Žirovske Sore in Račevo), potreba odvajanja poplavne vode v Struški in Loškopotoski dolini, vpraša poslanec Povše deželnega predsednika, kaj je z osuševanjem ljubljanskega barja. Na odgovor predsednikov, da se zastareli načrti znova proučujejo v ministerstvu, izraža poslanec Povše željo, naj bi se še to leto načrt primerno popravil, da bode že v bodočem letu mogoče poročati o pričetku dela. — Ko se je še govorilo o kapnici na Poklukci, o vodovodih v Ambrusu, v Planini pri Rakeku, o belokranjskih vodovodih, v Novi Sušici, predlaga poslanec Pfeifer glede prešičjereje sledečo resolucijo:

»Deželni zbor skleni:

Deželnemu odboru se naroča, da izposluje pri c. kr. vladi izdatnejše podpore za pospeševanje prešičjereje, za premovanje in za nakup plemenskih merjascev in svinj, ki bi se kranjskim gospodarjem oddala brezplačno, oziroma po nizki cení.

Nato se sedma seja zaključí.

Dné 3. julija je deželni zbor imel

VIII. seja.

Poslanec Povše poroča o tem, kaj je deželni odbor storil v povzdigo mlekarstva in sirarstva, poslanec Uim pa o deželnih podporah od 1. septembra 1899 do 30. septembra 1900 in sicer: pogorelcem se je dalo podpore 4700 K, vsled toče. poškodovanim 4200 K, vsled žleda 8000 K, vsled viharja 1000 K, vsled drugih nezgod 380 K, za znanstvene in druge namene 2650 K. — Poslanec Schweiger pri tej priliki opozarja deželni odbor na škodo po toči, ki je dné 25. junija pobila poljske pridelke po občinah Tanča gora, Butoraj, Obrh in Bojancih. — Nato isti poslanec poroča o kmetijskih šoli na Grmu ter izraža željo, da bi se vendar enkrat vredile razmere na tej šoli. — Zanimiv je proračun za šolske potrebe. Plače za učitelje so proračunjene za l. 1901. okroglo na 870.000 Kron. K temu pridejo še dotacije, nagrade in podpore, tako da so vsi stroški za šole proračunjeni na blizu 1 milijon Kron. — Cesta Mirna peč — Dolenja vas (en del) se uvrsti med okrajne ceste. — O prošnji županstva Šmihel-Stopiče za razne kapnice predlaga poslanec Povše, naj deželni tehnik ki bo vodil zgradbo novomeškega vodovoda, ob tej priliki prouči vse vodne razmere v podgrajskem pogorju in v stopiški pokrajini ter da izdela načrt za preskrbljevanje teh vasi s pitno vodo. — Ko se je naposled vsa v prejšnji seji stavljeni predlog poslanca Pfeiferja za pogorce v Vel. Mraševem dovolila podpora 3000 K, se je seja zaključila. — Dné 5. julija je bila

IX. seja.

Na vrsti je poročilo o šoli na Grmu. Za šolo so znašali l. 1899. vsi stroški 7226 gld. 27 kr.; pri gospodarstvu pa so znašali dohodki 6869 gld. 94 kr., stroški pa 11029 gld. 94 kr. Očividno je, da so stroški preveliki v razmerju s vsepri. — Pri proračunu za tekoče leto se po odbitih nekaterih točkah določi za šolo svota 17939 K, potrebščina za gospodarstvo pa na 19241 K. Ko se se rešile nekatere prošnje, se seja zaključí.

Dné 9. julija je bila

X. seja

Najprej poslanec Žvegelj utemeljuje samostalni predlog, da se deželni uradniki ne smejo voliti v deželni zbor, češ, da dežela potrebuje v svojih uradih stalnih moči, ki bi kot deželni poslanci le zamujali čas. Predlog se izroči upravnemu odseku. — Nato se sklene:

»V svrhu izvršitve sledečih priredb, naprav in del v deželni bolnici se dovoli:

1. Za ustanovitev domače lekarne za deželne dohodne zavode 9000 K;

2. za vpeljavo plina 6000 K;
3. za napravo stružnice 1400 K;
4. za popravo obzidanih sestavin pri kotlih ter pretlakanje v poslopji za kotle 700 K;
5. za napravo še ene kopalne sobe v porodniškem paviljonu 250 K.

Gledé dobrot delnih zavodov se za bolnico proračunava za l. 1901. potrebaščina 265.914 K, za blaznico 167 474 K, za porodnišnico 22 441 K, za najdenišnico 7762 K. — Pri zdravstvenih rečeh opozarja poslanec Ažman, naj bi se pri takih mrličih, o katerih gotovi smrti se nikakor dvomiti ne more, pa se vsled ponesrečenja brez dovoljenja pristojnih oblasti ne smejo pokopati, vendar ne zavlačevalo pogreba čez mero. Navede nekatere prav žive dokaze iz zadnjega časa. — Poslanec Povše pojasnjuje, kaj je deželni odbor ukrenil gledé slovenskih knjig za srednje šole in gledé kranjske zgodovine, ki naj se na srednjih šolah upelje kot učni predmet. — Zbornica nato sprejme načrt zakona, po katerem se okrajni cesti Toplice - Vavtavas in Toplice Podturn uvrstita med deželne ceste. Obenem dovoli zbornica polovico stroškov, ki so proračunjeni na 28.000 K. — Dalje zbornica sklene:

V cestnem okraju škofjeloškem nahajajoča se občinska cesta od vasi Česnjica do vasi Rudno se uvrsti med okrajne ceste.

Zbornica sprejme načrt zakona, po katerem se okrajna cesta od Kranja do Loke uvrsti med deželne ceste.

Poslanec Modic na to poroča o prispevku za popravo mostu čez Kolpo med Vinico in Pribanji. Stroški so proračunjeni na 59.000 K, na razpolago je 16 000 K, pokriti je še 43 000 K. Od tega odpade na Hrvatsko 62 odstotkov, na Kranjsko 38 odstotkov. Vsprejeti so bili naslednji predlogi:

1. Železna zgradba poškodovanega mostu čez Kolpo med Vinico in Pribanji, katera je dogovorno s kraljevo hrvatsko deželno vlado izvršiti l. 1902., se odobri ter dovoli na deželo Kranjsko odpadli prispevek k stroškom v znesku 16 340 K.

2. Navedeni znesek, od katerega ima 24 odstotkov, to je 3921 K 60 h. pokriti črnomaljski okrajno cestni zaklad, izplačati je ves predplačiloma iz dež. zaklada ter ustaviti v proračun za l. 1902.

3. Deželni odbor ima na prikladen način skrbeti za to, da se predplačiloma za črnomaljski okrajno cestni zaklad plačani prispevek v znesku 3921 K 60 h. povrne v primernih obrokih.

Ko se rešijo še nekatere prošnje, se deseta seja zaključí.

Velikanski človek.

Kakšen bi bil človek, ki bi bil sestavljen iz vseh ljudi na svetu? Neki računar, ki ima precej prostega časa, je izračunal, kolik bi bil človek, če bi ga naredili iz vseh ljudi na svetu, katerih je sedaj okroglo 1500 milijonov. Ta velikan bi rabil za sedalo celo goro in stolna cerkev v Milanu bi mu bila premajhna za podnožje; vsi prebivalci cele Kranjske dežele bi počivali jako zložno v njegovem naročji, in nosil bi jih okoli, kakor krepak mož drobno mačico. Njegova glava bi segla gori do oblakov; Eiffelov stolp v Parizu bi mu segal komaj do podkolen. Vsako uho bi mu bilo daljše kot tri najvišje jelke, a na njegovem jeziku bi zložno stali trije regimenti vojakov; tri tisoč oseb bi se lahko skrilo v jamico njegovega zoba; da iztrebi po kosilu svoje zobe, bi potreboval za to velikega hrastovega debla. Preko prsi bi bil širok 10 tisoč metrov, srednji prsti bi bili dolgi po 100 metrov. Toda nevarno bi bilo, ko bi hodil po zemlji, ker bi vsaka njegova stopinja pokrivala 60 tisoč kvadratnih metrov. Ker bi ga potem železniški vagon ne mogel naložiti, bi moral vendar-le vedno peš potovati, in prehodil bi vsako uro deset tisoč kilometrov. V desetih sekundah bi prišel iz Ljubljane v London. Ko bi ga pa veselilo, da se malo posprehodi in stelovadi, bi lahko od zajutreka pa do kosila prišel enkrat okoli cele zemlje. V svoja dva žepa bi lahko stisnil celo laško in nemško vojno brodovje. Pod njegovo posteljo bi lahko stalo 164 milijonov ljudi; toda vsi bi od groze pomrli, ker bi nihče ne mogel prenesti strašnega smrčanja tega golijata. Zjutraj, ko bi vstal, bi potreboval umivalnika tako majhnega, da bi lahko v njem manevriralo celo angleško brodovje. Za vsakdanjo hrano bi mu bilo treba čede volov, ki bi bila tako velika, da bi se vrsta po dva in dva raztezala skozi celo laško deželo, a da se malo napije, bi moral imeti pred seboj celo jezero, dve milji dolgo, eno široko in dve globoko. Hvala Bogu, da takih požeruhov v resnici ni na zemlji!

Utrinki.

Najсреđnejši je tisti človek, ki ne potrebuje sreče.

Začeti je težko, nehati navadno še težji.

Veliko si ljudje prizadevajo, da majhnega povikšajo; pa še več, da velikega pomanjšujejo.

So možje, ki nikoli o pravem času ne govoré; pa tudi žene, ki nikdar o pravem času ne molčé.

• Listek. •

Mlaj.

(Dogodba iz fantovskega življenja — Spisal P. P.)

I.

Pri nas se že od nekdaj ločijo fantje v dve vrsti med seboj: v velike in male. Do osemnajstega leta je mali fant, potem pa veliki; tako je baje bilo in bo. Kako je prišlo do tega, ne vem. Morebiti je bilo tako, da so fantje že od nekdaj izključevali izmed sebe takozvane „otroke“ ali „petkarje“, češ: ti še niso za med nas. In ti poslednji so se združili v kopico, ki bi bila rada živela ono čast in oblast, ki pripada velikim fantom, pa je ni niti mogla niti smela. In zato se še dandanes pri nas kakor povsod veliki in mali fantje gledajo kakor pes in mačka... Tako je bilo in bo!

Pa kaj so se pri nas izmislili nekoč mali fantje! Kar naenkrat jim je palo na um, da morajo tudi mali fantje nositi — krivce za klobuki! In neko nedeljo jih je eden res pripel za klobuk in prišel na vas; malo boječe sicer, a vendar... Ker so pa pri nas veliki fantje že od nekdaj bolj mirni, se mu ni zgodilo nič žalega. Zato je imela drugo nedeljo polovica malih fantov krivce za klobuki. In tako je prišlo v navado, da so jih začeli nositi vsepovprek. In nosili bi jih še danes, da ni prišel vmes nek dogodek, ki ga bom opisal na temle mestu. Dogodek ta je namreč tako važen, da prav radi njega pri nas sedaj noben mali fant ne nosi več krivcev za klobukom. Poslušajte!

Nova maša se nam je obetala. Naš rojak jo je imel darovati — po leti je bilo — in tega dneva se je veselila vsa vas že več let naprej. Tudi fantje so se veselili — kako bi se ne veselili! saj je ravno za fante tak praznik še posebnega pomena. Pomislite le na mlaje — kdo postavlja mlaje in kdo strelja s topiči? Fantje! In veliki fantje so sklenili, da postavijo na svoje stroške pred cerkvijo dva velika mlaja s slovenskimi trobojnicami na vrhu. Dva velika mlaja, dva lepa mlaja; zakaj veliki fantje so se hoteli postaviti.

Neko nedeljo so se domenili o tem in že drugi dan so se po bliskovo razširile govorice, kako strahansko velika mlaja bosta to, ki jih bodo postavili veliki fantje novomašniku.

»Ah, ah! kaj pravim, ali si že slišala Špela, dva taka mlaja! Nad petelina vrh zvonika bosta segala in zastave bodo plapolale doli do tal! Ah, ah, kaj pravim!«

Tako je pripovedovala Cilarjeva Maruša svoji prijateljici, ko sta se sestali drugi dan na vasi. Špela jo je v silnem začudenju poslušala in novica se ji je zdela tako velikanska, da je skoro nikakor verjeti ni mogla.

»Kaj? Nad petelina? Ali res?«

»Res, res! Pomisli, kaj takega še ni bilo pri nas! To bo lepo! Špela, to bo lepo.«

In ženici sta se razšli v silnem veselju. Le škoda, da ni nobena pomislila, da takih smrek sploh nikjer dobiti ni, ki bi segale do petelina pri našem zvoniku.

No, ljudje se pa zato niso zmenili. Dovolj jim je bilo, da bosta mlaja in da bosta velika mlaja.

Veliki fantje pa so bili že na jasnem, kje bodo dobili smrek za mlaje. Župnik je bil dovolil dve veliki iz svojega gozda; župan eno. Eno pa so upali dobiti pri grajščaku T., ki je imel svojo grajščino kake četrte ure izven vasi. — Štiri velike smreke, in to je bilo dovolj! Prihodnjo nedeljo so jo mislili mahitati k grajščaku. Vso stvar so pa mislili narediti na tihem, da bi bili vaščani toliko prijetneje iznenađeni, ko bi kar nekega dne zagledali mlaje na vasi pred cerkvijo...

Mali fantje pa tudi niso mirovali med tem. Ko se je bila raznesla vest, da mislijo veliki fantje postavljati mlaje, je bil Čebularjev Janez, ki je bil nekak vodja malih, kar hipoma gotov v svojem sklepu: »Tudi mali fantje jih bomo postavljali!«

Ta sklep je razodel Tinkovčevemu Lojzu, ki je bil njegov najboljši prijatelj, in tudi ta mu je pritrdil, da se spodobi, da postavijo tudi mali fantje svoj mlaj — vsaj enega!

In prvo nedeljo potem so sklenili mali fantje, da bodo postavljali svoj mlaj.

»A kje bomo dobili smreko?« je prašal Tumpov Aleš, tisti, ki je imel prav debelo glavo in se je štel, da je posebno prebrisan. — Sedeli so na klopi, tam za zvonikom, kjer so se navadno vedno zbirali.

»Smreko —?« mu je odgovarjal Čebularjev Janez skoro zaničljivo, češ: slaba bi bila, ko bi še doslej ne vedeli, kje jo bomo —

»V grajščini!« je rekel naposled. In Tumpov Aleš je kar umolknil.

Sloki Tinče, ki je služil v grajščini za volarja, je bil tudi med malimi fanti, ta je bil navedel Janeza na to misel, da poprosijo grajščaka za smreke. In da njih prošnja ne bo zastonj, o tem so bili prepričani vsi do zadnjega.

Seveda niso vedeli, da so bili veliki fantje na vasi sklenili prav isto!

II.

Nedelja je prišla. Manjkalo je le še kakih štiri najst dni do nove maše. Pobrigati se je bilo treba z mlaji in sploh s pripravami.

Na vasi je bilo že pred deseto mašo kramljanja in posvetovanja obilno. Veliki fantje so se dogovarjali o podrobnostih glede prošnje pri grajščaku. Izprva je bilo tako, da bi bil šel Županov Tonče, ki je bil najstarejši med njimi, in sam prosil v imenu vseh. A ker se je ta branil in ker je nekdo trdil, da bo grajski gospod bolj voljan, ako pridejo vsi, je bilo domenjeno, da bodo šli vsi brez izjeme. Iti pa so imeli takole pozno popoldne; zakaj tedaj se je imel pripeljati gospod iz mesta, kamor se je bil odpeljal dopoldne. In tedaj so ga upali dobiti pri najboljši volji.

Mali fantje pa so s Čebularjevim Janezom na čelu zborovali na svojem mestu za zvonikom. Da se je bil odpeljal g. grajščak v mesto, tega niso vedeli. Zato so sklenili kar brez daljšega posvetovanja, da odrinejo takoj po nauku.

Tako je tudi bilo. Komaj je bilo po zadnjem blagoslovu tisto popoldne, že so se vsuli iz cerkve mali fantje in potem so se v večjih in manjših gruclah pomikali po cesti proti grajščini.

Grajščina stoji malo na gričku, kakih pet minut strani od ceste med drevjem. Pač je bilo temu ali onemu malo tesno pri arcu, ko so se bližali po peščenih stezicah bolj in bolj. Tumpov Aleš je celo enkrat zinil nekaj prav neumnega. Prašal je namreč in pogledal po drugih:

»Kaj pa, če ne bomo nič dobili in nas bo gospod še ozmerjal na vrh?«

To je bilo nekaj, da so se Alešu vsi zakrohotali na glas in da ga je Čebularjev Janez vprašal v pričo vseh, kako more priti do tako čudne misli, ko je vendar znano, da je grajščak silno prijazen gospod.

Slokega Tinčeta tedaj ni bilo med malimi fanti. Med tednom je ušel v grajščino in šel na svoj dom nekje tam v Sopotnici, češ, da je lepše biti doma gori v gorah kot tu spodaj v dolini, četudi se dobrega kruha ne manjka. Sloki Tinče — ko bi bil zraven — bi bil malim fantom naprej povedal, da grajskega gospoda ne bo. Tako pa jim je to povedala šele gospa, ki so jo srečali, ko se je sprehajala po vrtu.

»Ali gospoda ni doma?« je prašal Čebularjev Janez. V silni zadregi je bil; saj še nikdar ni govoril s tako visoko gospo.

»Ni ga doma. V mestu je. No in kaj bi mu radi?« je izpraševala gospa.

Tudi gospa je bila prijazna. Navadno je bila le v mestu; zato se fantje niso prav nič nadejali, da jo bodo dobili tukaj.

»Za eno smreko bi poprosili —« je zinil Tumpov Aleš mesto Čebularjevega, ko je ta le predolgo premišljal, ali bi povedal gospo, čemu so prišli ali ne — »za eno smreko bi poprosili, pa ne vemo, ali jo boste hoteli dati ali ne?«

Gospa se je nasmejala. —

»In čemu jo boste imeli?«

»Mlaj bomo postavili.«

»Kakšen?«

»Novomašniku.«

»A — vi ste fantje iz vasi doli? In boste postavljali mlaje? Kajpak — le vzemite... Najlepšo smreko lahko vzamete iz gozda. To se spodobi —«

In mali fantje so odšli — kdo bo dejal, da ne z veseljem. Najlepšo smreko, to je nekaj! In koliko lepih smrek raste v grajščakovem gozdu! Hej! Mali fantje, ti bodo imeli mlaj! In pri vhodu v vas ga bodo postavili, in lepo, dolgo zastavo mu bodo obesili na vrh! Juhuhu!

Kako jim je srce utripalo, kako lahko so jih nosile noge nazaj proti domu in kako zmagovito so jim plapolala kriva peresa za klobuki!...

Nista pa še pretekli dve uri, ko so prikorakali po taisti cesti — veliki fantje. Lepo jih je bilo videti te pokončne trčate postave z ogrnjenimi kamizolami in s svetlimi, na korajžo zavihanimi peresi za klobuki. Korakali so delajoč nepretrgano vrsto preko ceste in peli tisto:

»Oh, zdaj gremo,

Oh, zdaj gremo!

Nazaj nas več ne bo —«

A ker je pesem donela nekam otožno — za ta dan preotožno — je Županov Anton, ki je pel naprej, nalašč izpremenil zadnjo kitico tako, da se je glasila potem:

»Oh, zdaj gremo,

Oh, zdaj gremo!

Nazaj — še pridemo —«

Solnce se je nagibalo že na zahod in grajščak je bil že dospel domov.

Nekoliko nižje pod grajščino sta jim prišla na-proti grajščak in grajščakinja.

»No fantje, kaj bo novega?« jih pozdravi grajščak in se obrne do gospe, češ: »To so fantje iz vasi doli —«

Grajščakinja mu je hotela nekaj odgovoriti, toda že je bil stopil Županov Anton pred gospoda in mu začel razkladati svojo in svojih tovarišev ponižno prošnjo...

»Mlaj —! Kajpak da!« je odgovoril gospod takoj; veselilo ga je, da so se obrnili do njega. »Kajpak da! Za tako slovesnost sem pripravljen žrtvovati, kar hočete. Eno smreko iz Peskovca in to katero hočete —«

Fantje so se že zaveselili; Kumrov Tomaž je celo zaukal v pričo grajščaka in grajščakinje, toda —

Toda grajščakinja se je kar naenkrat — in to nekako resno — obrnila do Županovega Antona, češ:

»Vi ste fantje iz vasi doli, ali ne?«

»Da. Smo.«

»Pa jih je bilo že danes popoldne nekaj tu, ki so prosili za smreko, češ, da so tudi vaški fantje.«

Vsi so osupli in pogledovali eden drugega, kot bi hoteli prašati: »Ali si bil morda ti? Ali ti? Kdo je sploh bil?«

Prvi je izpregovoril grajščak.

»In ti si jim dovolila smreko?« je prašal svojo gospo.

»Dovolila, kajpak!«

»O že vem, že vem —« se je oglasil nekdo izmed fantov in se popraskal za ušesi, kot da se je šele tedaj domislil nečesa, kar bi imel vedeti že davno poprej — »to so bili gotovo mali fantje, to so bili mali fantje!«

»Mali fantje so bili, tako je!« so pritrjevali še drugi in zadrega se jim je brala na obrazu.

Grajščak je z zanimanjem poslušal, kako se bo stvar končala.

»Torej mali fantje« — se je čudila gospa — »toda, ali pri vas tudi mali fantje nosijo peresa za klobuki?«

»Tudi!«

Sedaj šele se je pokazalo, da so bila grajščakinjo premotila — peresa. Oh, to je bilo!

Seveda je grajščak vztrajal pri besedi in pustil velikim fantom smreko, ki jo jim je bil obljubil v začetku; toda dvomim, ali je fante s tem potolažil in pomiril popolnoma ali ne.

III.

Nihče bi ne verjel, kako hitro se razširijo vse važnejše novice med ljudstvom — ne le ob nedeljah, ko imajo ljudje čas za pogovor, ampak tudi ob delavnikih, ko ne pridejo toliko v družino.

Tudi mali fantje so izvedeli hitro, kaj se je bilo pripetilo njihovim starejšim tovarišem. Reči se mora, da jih je to nekoliko iznenadilo; zakaj da so vedeli za to, bi jim kaj takega gotovo ne bili naredili. No, zdaj se ni dalo več popraviti... A najhujše pri vsem tem je bilo to, kar so izvedeli še poleg: da jim mislijo veliki fantje raztrgati krivce in to takoj, prihodnjo nedeljo...

Razume se, da je vsak pri sebi sklenil, da se prihodnjo nedeljo ne prikaže na vasi s krivci za klobukom.

In res se ni.

Ko je prišla nedelja, so stali mali fantje za zvonikom vsi v vrsti, a brez krivcev. Le Čebularjev Janez je bil tudi ta dan pripel za klobuk nekaj

peres, o katerih se pa pravzaprav ni vedelo, ali so krivci, ali ne. In da bi pokazal svojo 'korajžo', je šel nalašč parkrat po vasi gori in doli, češ: kaj mi morete? In nič hudega se mu ni zgodilo. To je pa dalo malim fantom poguma, da je takoj sklenil vsak izmed njih: »Vse skupaj ni nič res, kar ljudje govoré! Prihodnjo nedeljo jih bom pripel tudi jaz za klobuk!«

Med tednom potem so spravljal mali in veliki fantje svoje mlaje domov. Mali so šli in so posekali eno smreko: lepo sicer in ravno, a največje ne... Nekoliko strahu so le imeli pred velikimi in preveč jih niso marali žaliti. Smreko so razložili pri vhodu v vas, kjer je imela čakati do sobote, da jo potem postavijo.

Veliki fantje pa so v tem tudi privlekli svoje iz gozda in že v torek zjutraj so ležale štiri smreke pred cerkvijo; tako lepe in tako velikanske, da se jim Špela in Maruša, ki sta prišli slučajno mimo, načuditi nista mogli.

»Oh, oh, saj pravim: to bo pa nad petolina, to bo pa nad petolina!«

»Kolte, kolte, kako bodo spravili to težo pokonci? Stavim: še pobili se bodo in zmečkalo bo katerega. Kolte, kolte!«

Pa vendar ni bilo nič ložjega, ko postaviti mlaje! Kovač Brejan je prišel, zvezal in priklopil po dve in dve smreki skupaj in v petek zvečer so veliki fantje postavljali svoje mlaje pred očmi malone vseh vaških prebivalcev. To je bilo veselje! Vpitja in kričanja seveda ni manjkalo.

Tisti čas so pa tudi mali fantje postavljali svoj mlaj zunaj vasi.

»O ruk!« je donelo sem preko hiš, kadar so se uprli in ga dvignili nekoliko centimetrov višje. »O ruk!«

In otroci, ki so morda dotlej gledali velike fante pred cerkvijo, so se kar naenkrat vsuli skozi vas ven na cesto, da vidijo, kako jim gre stvar od rok. Vendar dolgo ni trajalo, ko so se pridrveli nazaj, smejoč se in trdeč, da mali fantje postavljajo — vejo in nič drugega ko vejo!

No, pa otroci so otroci! Kdo se je zmenil zanje? Mali fantje še najmanj. Vse pa je nestrpno čakalo dneva, radi katerega so se vršile vse te priprave.

Ta dan je prišel.

Dan nove maše — to je bil dan! Kaj takega naša vas že ni doživela izlepa. Po cerkvi vse slovesno, vse omito, vse prenovljeno in izlikano... In zunaj! Zunaj pred cerkvijo sta stala dva mlaja — »štukana« in iznad vrhov sta se vili zastavi in plapolali visoko gori nad hišami, znaneč že od daleč, da praznuje naša vas svoj poseben dan.

Pri vhodu v vas pa je vabil mlaj malih fantov. Res da ni bil tako visok kot onadva pred cerkvijo in tudi zastava bi se ne bila mogla meriti s katero onih dveh — vendar niso bili mali fantje nanj nič manj ponosni, kot veliki na svojega. In kako bi ne bili —, saj se dotlej še ni čulo, da bi bili tudi mali fantje postavili mlaj, svoj mlaj.

Z ozirom na to slavo in na ta ponos se je pač spodobilo, da so se ta dan prikazali mali fantje zopet s krivci za klobuki. Le videti je bilo treba, kako ponosno in samozavestno so sedeli dopoldne pred mašo na svojem običajnem mestu za zvonikom. Hej! to se je govorilo nekaj besed mlaju na čast in celo kaka zabavljalica se je čula vmes... Ali so veliki fantje, ki so stali ne daleč proč, slutili, da je marsikatera pikra veljala tudi njim, tega ne vem. Moram pa povedati nek dogodek, ki se je izvršil ob tej priliki in ki je čez vse velikega pomena za mojo povest. Poslušajte, kako je bilo!

Županov Anton se je kar naenkrat, kot da se je dvignil iz tal, prikazal izza vogla in obstal pred malimi fanti, ki so tedaj v najsložnejšem pogovoru bili posedli na klopico pred zvonikom, veseleč se lepega dne in lepih svojih krivcev. In glej — ne da bi bil rekel komu žalo besedo, je začel Anton kar pri prvem, ki mu je bil najbližje. Stegnil se je z eno roko po krivce, mu jih s klobukom vred vzal raz glavo, jih otrgal in mu vrgel klobuk nazaj. In to je storil pri drugem, pri tretjem, četrtem i. t. d. Doli sredi vasi pa se je dvignil smeh in krohot, ki je pričal, kako veliki fantje z veseljem in zadoščenjem odobravajo Antonovo početje.

Tako je bilo.

In to je bil dan, ki je ostal neizbrisen v srcih naših malih fantov. Take sramote še niso bili doživeli dotlej. Ali jo bodo še kdaj, ne vem. Jaz mislim da ne; zato ker od tistega časa sem pri nas več ne vidite kakega malega fanta, ki bi si upal s krivci za klobukom na vas. Svoje mesto za zvonikom imajo sicer še, toda vse njih obnašanje, njih govorica in njih pogledi imajo na sebi nekaj ponižnega, nekaj udanega, nekaj pokornega... Ko sem jaz po tistem dogodku bil prvič prišel domov in zapazil na malih fantih to izpremembo, sem nalašč prašal starega Remška, ki je bil tedaj za cerkovnika pri nas, kaj je temu vzrok. Cerkovnik mi je povedal potem ves dogodek. Jaz pa sem ga zapisal nalašč prav s tistimi besedami, zato da se obvarujem že naprej vsaki neprijetnosti, ki bi me imela zadeti radi tega od strani naših malih fantov.

O družinskem življenju Kitajcev.

(Govoril v izobraževalnem društvu „Reunion“ na Dunaju kitajski misijonar P. Moeltner.)

(Konec.)

Poleg kitajskega bivališča so še drugi prostori, tako n. pr. je poleg zidu, ki obdaja poslopje, „mlin“. Ta je prav preprost in sestoji iz dveh kamnov, med katera dva pride žito. Gospodinja si lahko vsak dan namelje nove moke.

Sedaj pogledimo v „družino“. Pri nas Evropejcih se družina začne z zaroko. Na Kitajskem ne tako. Kitajec ne pozna besede »ljubezen, zaljubljenost, znanje« v svojem govoru. Beseda „si-an-han“ je toliko kot dobro misliti o kom; ta torej izraža nagnenje do žene. Iskati nevesto je stvar, ki pripada staršem; hči in sin ne vesta ničesar o tem. Na bogastvo se tudi ondi gleda. Doto mora biti velika. Je lahko nekaj denarja, žito, tovarna živina, pohištvo itd. Gleda se pa nadalje tudi na lepoto. Mi Evropejci gledamo človeka od zgoraj, na obraz in obliko telesa. Kitajec išče lepote na nogah. Čim manjši je noga, tem lepši je ženska, naj sicer je, kakršna že hoče; vendar popolnoma plešastih žena tudi Kitajec ne mara.

Nekaj posebnega na svetu so pa majhne noge. Muke, ki jih morajo zanje pretrpeti ženske, so velikanke. Vse deklice od treh do štirih let matere pohabijo. Štiri male prste jim denejo v podplat ter trdo zvežejo. Bolečine pri tem so velike; toda mala bitja so že toliko ničemurna, da jih prebijejo. Po kratkem prsti zrastejo skupaj, ali pa zamró. Potem obužejo majhne čevlje, katere nosijo noč in dan. Nekaj groznega je videti golo žensko nogo, toda lepa je v bogato okrašenih, vezanih čevljičkah. Kitajec ne opeva ženske lepote, ženske zvestobe, ampak majhne noge »zlato lilijo«. Lastnica takih se lahko primoži v najvišje kroge.

Če je Kitajec z nevestino lepoto zadovoljen, potem se pogodé še za doto. Dostikrat ni velika: blago, pohištvo itd., pri boljših hišah tudi vozovi, uprega. Pozneje ženin in nevesta ne smeta ničesar več zahtevati od svoje rojstne hiše. Ko se zedinijo, določijo dan poroke. Najprej pa še malika prašajo za svet. Kitajec namreč veruje trdno na dobre in na slabe dneve. Slab dan se ne sme kupčevati, kaj šele obhajati poroko. Za dobro napojnino kmalu določi dav, kdaj bosta mlada zaročenca srečna. Nato starši vse pripravijo za ženitovanje. Skrbna mati pred vsem drugim naredi hčeri podvzglavno blazino; vanjo zašije dateljnov — „ca“ imenovanih — in ko stanja — „licse“. To je talisman (skrivni lek) za zakon, kajti „ca-licse“ se imenuje otročji blagoslov. Ko je vse pripravljeno, nesó nevesto k ženinu;

spremlja jo veliko ljudi, godba itd. Nevesta je popolnoma zagrnjena in sedi v bogato okrašeni nosilnici. Med tem strašno streljajo, dostikrat celo s topovi, da preženo hudobne duhove. Ko leze nevesta iz nosilnice, ji položé pod noge sedlo, ki pomenja mir v zakonu. Prinesó ji sladčice kot podobo sladkosti v zakonu. Potem jo peljejo v kapelico, še zmeraj zagrnjeno. Nato gresta ženin in nevesta v notranje prostore, da se malo oddahneta; šele takrat nevesta odgrne pajčolan, in to je prvi trenotek, da se novoporočenca vidita. Potem mora nevesta pustiti, da si jo vsi sorodniki in svatje ogledajo. V ta namen jo posadé v sredo sobe, kjer mora čepeti ko voščen kip ter se nič geniti. Obiskovalci delajo svoje opazke, grajajo in hvalijo. Šele zvečer je rešena. Potem sta mož in žena skupaj. On je gospodar v hiši, ima denar v rokah, on kupuje in prodaja. Ona ni nič, čisto je brez pravic, sužnja svojega moža. Njene dolžnosti so domača opravila in skrb za otroke. Nikoli ne sme žena v javno družbo, nikoli je ni videti v javnem življenju. Za Kitajca bi bilo veliko pohujšanje, če bi njegova žena prišla kdaj na svetlo. Zaradi tega tudi Kitajci Evropejce zaničujejo. Mož ima pravico nad svojo ženo; on jo lahko zapodi, proda, odda, če bi je več ne hotel. Navadno stane žena v avstrijskem denarju kakšnih štirideset kron; dobé se pa tudi ceneje. Take zavržene žene kupujejo tudi misijonske postaje. Jaz sem v svojem misijonu kupil eno za šestnajst kron, seveda ne zase. Ta je postala katoličanka. Njen mož je bil pijanec, vničevalec opija. — Mož ima vrhutega pravico, vzeti toliko žena, koliko jih more preživeti. Cesar kitajski jih ima kakšnih sedem sto. Nadalje ima mož pravico svojo ženo kaznovati, mučiti, tepsti, izstradati, pa ga zato nihče ne kaznuje. Še celo za umor žene do predkratkih ni bilo nobene kazni. Šele po petindvajsetletnici vladanja rajne cesarice, je zato določena kazen: odškodovati mora mož z majhno denarno svoto starše svoje umrle, oziroma umorjene žene. Zaradi tako žalostnih razmer so samomori med ženskami, tudi mladimi na dnevnem redu; pa moža tudi marsikatera ubije, za kar jo kaznujejo z zelo veliko in grozovito smrtno kaznijo, da jo na pr. raztrgajo, umore z osmimi udarci ali denejo ob glavo. Če jo umore z osmimi udarci, ji s prvima dvema odrežejo roke, z drugima dvema noge, s tretjima dvema prsi, potem ji potegnejo kožo čez glavo in potem šele z osmim udarcem ji odsekajo glavo.

Vzgoja otrok je jako žalostna. Otrok pravzaprav še nobenega imena ne dobi. Največkrat ga imenujejo po kakšni stvari, ki se je slučajno dogodila ob rojstvu. Če ima n. pr. isti čas mlade svinja, psica ali mačka, ali katera teh živali ravno takrat prestopi

prag, imenujejo potem v spomin na to otroka: pujsek, kužek, mucek itd. Pri vzgoji se sploh ozirajo samo na telo; duha in srce popolnoma zanemarjajo. Če so starši ubogi, ali imajo veliko otrok, jih večkrat zavržejo, utopé, ali drugače zapodé od sebe. Enkrat je pripovedoval mož, da je že peto deklico razrezal z nožem. Izpostavljene otroke dostikrat snedo psi. Misijonarji iščejo take otroke in jih potem vzgajajo v sirotišnicah. Našli so od psov naščeto deklico ter jo krstili; živela je še dvaindvajset dni. V misijonskem okrožju Nordšantung izpostavijo vsako leto 40—50 otrok.

Kitajci so izobražen narod. Imeli so tudi svoje sloveče filozofe. Iznašli so prvi pismenke. Gotovo je, da so prvi napravili črnilo in tuš; kitajski tuši so še danes neprekosljivi. Magnetno iglo so poznali že davno; streljali so s smodnikom pred nami. Izdelovali so fino porcelanasto blago, sloveče slikarije. Že tisučletja imajo poljedelske stroje, četudi precej preproste. Tak narod se gotovo ne more prištevati divjim ljudstvom. Toda izobrazba sama ne oblaži srca. Prti mora zraven nekaj drugega. Vera katoliška! Naša vera nam pravi, da imamo nesmrtno dušo; zato spoštujemo in cenimo tudi ženske. Naša vera nam pravi, da ima otrok nesmrtno dušo; zato varujemo otroke. Le krščansko katoliška vera združena s pravo izobrazbo omogoči življenje vredno človeka. Zato upamo, da bo v bodočnosti krščanstvo z omiko in izobrazbo še tudi v Kini prineslo lepih sadov.

Političen razgled.

O razdelitvi Avstrije sanjajo gori na severu Tavčarjevi prijatelji Vsenemci, z juga pa obračajo lačni Lahi svoje poželjive oči proti avstrijski obali. Napravili so si takle načrt: Trst, Goriško, Istro, Dalmacijo in Tirolsko bi pograbili Italijani; Galicijo bi prepustili Rusom; Češko, Moravsko in Slezijo bi si med seboj razdelili Rusija in Prusija; vse druge alpske dežele naj bi pa dobila Bavarska. Ogrska s Hrvaško bi bila pa samostojna država. Pa bi res ne bilo napačno! Delati znajo lepe račune. Priznati pa moramo Vsenemcem zlasti na Češkem in pa tržaškem Lahom, da marljivo pripravljajo pot, po kateri naj bi prihrumela nemška kopita na avstrijsko ozemlje ter laške oklopnice pred primorske luke. A bati se nam za enkrat vendar ni, da bi našo Avstrijo tako enostavno pohrustali. Zlasti Rusija bi se desetkrat spremislila, predno bi hotela deliti Avstrijo s sosedno Nemčijo; kajti potem bi bila vojna med Nemčijo in Rusijo neizogibna. Tega si pa ne žele niti Rusi, še manj pa Nemci.

Goriški liberalci so podobni kranjskim liberalcem prav do pičice. Oboji se boré proti veri, proti pravicam delavskega in kmečkega stanu. Pokazalo se je to v seji goriškega deželnege zbora. Katoliško dolitično društvo v Boycu je prosilo, naj

se spremeni deželni volivni red; upelje naj se direktna tajna volitev ter naj se spremene volivni okraji. Kako je zahrumel proti tej predlogi liberalni voditelj goriški dr. Tuma! Pravil je, da je ljudstvo nezrelo, da mu ni treba spreminjati volivni red, ker ima dovolj pravic! Prav po liberalnem kopitu. Še celo laški poslanci so bili bolj prijazni temu predlogu; le slovenski liberalci — so zgubili vsak čut za poštenje in pravico.

so pa podali skupno izjavo o krivicah, ki se jim godé; ker jim noče pripomoči do pravic niti vlada niti gosposdujoči Poljaki, se ne morejo več udeleževati sej deželnega zbora. Po prebrani izjavi so odšli vsi rusinski poslanci iz dvorane. Vlada je sicer obžalovala ta dogodek, a njena žalost je bila le bolj na jeziku deželnega namestnika in maršala. Zelo žalostno je pa, da ne dajo Poljaki po krvi in jeziku sorodnemu rusinskemu narodu pravic, ki mu pristojé.

Nikola črnogorski in njegovi sinovi.

Rusini v galitskem deželnem zboru. Maloruski ali rusinski narod ne uživa v Galiciji skoro nobenih javnih pravic, čeprav je Rusinov v Galiciji primeroma več nego Poljakov. Zaman so se trudili rusinski poslanci, da bi pridobili vsaj kako malenkost svojemu narodu. Poljaki, ki imajo vsled krivičnega volivnega reda vso oblast v rokah, jim ne privoščijo nobene mrvice v javnem življenju. Godi se jim skoro slabše, kakor slovanskim manjšinam pod nemško oblastjo. Leto za letom so ponavljali rusinski poslanci v deželnem zboru svoje skromne zahteve; a pomagalo ni nič. Pri zadnjem zasedanju

Volitve na Dunaju. V dunajskem okraju Favoriten se je vršila dopolnilna volitev enega poslanca za deželni zbor. Ta okraj je doslej zastopal krščansko socijalen poslanec. V zadnjem času se je število prebivalcev silno namnožilo; volivci so večinoma sami delavci, zato so se socijalni demokrati vselej grozno prizadevali, da bi prodrli s svojim kandidatom. A doslej se jim to ni posrečilo. Pri tej volitvi so jim priskočili na pomoč liberalci in nemški nacijonalci; postaviti niso hoteli svojih kandidatov, ampak so priporočili svojim semišljenikom naj volijo socijalnega demokrata dr. Adlerja. Ude-

ležba je bila velikanaka; prišlo je na volišče akoro 9 desetih volivcev. Združenim nasprotnikom, ki so poskusili vse mogoče sleparije, se je posrečilo, da je prodrli socialni demokrat dr. Adler, ki je mimogrede povedano židovski milijonar; dobil je 4298, krščansko socialni kandidat pa 4125 glasov, torej le 173 manj. Volitev je pokazala, da je število kršč. soc. volivcev jako napredovalo.

Angleži ne vedo nič posebnega zadnji čas o svojih »hrabrih« četah v južni Afriki. Kitchener jim je sporočil, da so Buri razstrelili v zrak angleški železniški vlak z vojniki vred, da so ugrabili Angležem 1000 konj in da so se polastili mesta Jameston. To mesto so sedaj Buri razglasili za glavno mesto oranjske republike. — Prejšnji predsednik oranjske države Steyn in Šalk Burger sta razglasila po burskih državah nov oklic, naj se hrabro in vstrajno bojujejo proti sovražniku, dekler ne bode domovina svobodna. Tudi v kapski koloniji napreduje bursko gibanje; sedaj je tam okoli deset tisoč obo-roženih Burov, pod raznimi voditelji. — Ves svet se čudi, da so Angleži tako slabotni navzlic tolikemu številu vojakov. Od začetka vojne pa do danes so poslali v Afriko Angleži 349.000 vojakov; od teh jih je bilo ubitih, ranjenih ali drugače umrlih nad 90.000. Poleg vseh teh nesreč imajo Angleži velike sitnosti s svojimi konji, ki jih kupujejo na Ograkem, da jih potem postreljajo ali pograbiijo Buri. Prišli so na sled veliki slepariji. Plačevali so za konje po 400 gld., a tisti prekupovalci, ki jih jim je prodajal je dajal zanje le po 110 gld. Poleg tega so jih celo veliko manj poslali v Južno Afriko, nego je bilo plačanih. Ta prisleparjeni dobiček so si razdelili med seboj prijateljsko židovski konjski kupci in pa angleški častniki, ki so vodili kupčijo. Opeharjena je bila angleška vlada za okroglih šest milijonov kron. Jih ima pač preveč!

Nemški cesar je prišel navskriž s svojimi ministri. V Berolinu so namreč soglasno izvolili za podžupana nekega Kaufmanna, in ministri so ga tudi odobrili. A cesar ga ni hotel potrditi, ker se je ta mož pred dvajsetimi leti, ko je bil še častnik, nekaj mešal v volitve. Ministri menda radi tega še ne bodo pobrali svojih kopit; Berolinci se pa mislijo postaviti cesarju po robu in Kaufmanna prihodnjič zopet voliti.

† **Knez Hohenlohe**, bivši kancelar nemškega cesarstva, je umrl dné 6. julija v starosti 72 let. Rojen je bil l. 1819. Leta 1894. je prišel na mesto zloglasnega Bismarcka, kjer je vstrajal do lanskega leta. Umaknil se je sedanjemu kancelarju Bülowu.

Novo kitajsko glavno mesto. Kitajska cesarica se boji, da bi je v glavnem mestu Pekingui kdo ne umoril, zato ne mara več tje priti. Razglasila je za glavno mesto Kaifongfu v pokrajini Honau. Prebivalcev šteje okoli 150.000. Pred petsto leti je bil ravno ta kraj glavno mesto kitajskega cesarstva; prej se je imenovalo Tungking.

Laški kralj namerava odpotovati koncem septembra s svojo soprogo v Berolin k nemškemu cesarju na obisk. V začetku oktobra pa misli obiskati ruskega cara v Petrogradu. Tje bode prišel ob istem čaui tudi črnogorski knez, oče laške kraljice. Ruski car bode vrnil obisk laškemu kraju pozimi ter ga bo posetil v Rimu.

Bolgarski knez Ferdinand se bode zaročil s črnogorsko princezino Ksenijo.

Varčen državni zbor imajo siromašni Bolgari. Da bi prihranili državni blagajni vsaj nekaj malega, sklenili so poslanci v »sobranju«, da znižajo državnim uradnikom plače. Tako mislijo prihraniti kakih 600.000 Kr. Vojaški minister namerava poslati domov 18 tisoč vojakov, da jih ne bode treba rediti na državne stroške. — Tudi pri nas bi bilo dobro, da bi poslali kakih sto tisoč kmečkih fantov iz vojašnic domov, kjer primanjkuje delavcev. Za državno blagajno bi to ne bilo slabo.

Dopisi.

Iz Mošenj. Nebeški vrtnar je presadil zopet eno cvetko iz naše Marijine družbe v srečnejši kraj. Mladiči iz Marijine družbe položili so dné 10. t. m. v prezgodnji grob vrlo Marijino hčer Ivano Luznar. Vdano je prenašala dolgo in hudo bolezen in zdaj se veseli pri najboljši materi.

Družbenice so se vdeležile pogreba v polnem številu z zastavo in položile na krsto krasen venec. Pred hišo in ob gomili pa so ji zapele v slovo pesem: »Ob pogrebu Marijinega otroka«. Globoko v srce so segali ti glasovi in privabili navzočim solze v oči. Predraga sosestra pa, ki je bila res zvesta hči Marijins, naj izprosi, da bi naša mlada družba, ki se tako lepo razvija, vedno lepše процvitala. — **Tajnica.**

Za romarsko cerkev na Zaplazu je poslal po velečastitem gospodu župniku Francu Perparju od sv. Trojice pri Mokronogu gospod Jožef Tratar od istotam 60 K vbogajime. Veledušnemu darovalcu povrni ljubi Bog po priprošnji naše premile Matere Zaplaške lepi dar stoterno!

Darovi za to cerkvico so kaj dobrodošli, ker bo treba priljubljeni M. B. Zaplaški pripraviti lepše, dostojnejše bivališče.

Iz Kamnika. Mestna hranilnica v Kamniku pričela je svoje poslovanje dne 2. julija t. l. na podlagi od visoke c. kr. deželne vlade za Kranjsko v imenu visokega c. kr. ministerstva notranjih stvari potrjenih pravil v mestni dvorani na glavnem trgu ter bode imela vsak torek in četrtek od 9.—12. ure dopoldne uradni dan. Ta čas sprejemale se bodo vloge, za katere kakor tudi za njih pravilno obrestovanje jamči mestna občina v Kamniku. — Obrestovale se bodo vloge po 4% in se bodo nevzdignene obresti pripisovale vlogam dne 1. januarja in 1. julija vsakega leta, ter znova obrestovale, ne da bi bilo za to predložiti knjižico. Vloge se bodo uporabljale v prvi vrsti za posojila na nepremična posestva pred vsem v Kamniškem okraju in v gorenjskih okrajih sploh, pa tudi na vse druge, v paragrafu 25. pravil našete načine.

Prošnje za posojila se vsprejemajo vsak uradni dan in se iste rešujejo prav v kratkem. — Posojila se obrestujejo po pet od sto za celo leto in zahteva hranilnica razun obresti še prav majhno odplačilo na kapital, navadno tako, da plača dolžnik vsakega pol leta tri odstotke izposojenega kapitala, s tem pa uniči celo posojilo v 36. letih. — Ako želi dolžnik posojilo še v krajšem času uničiti, je tudi to dovoljeno, te da potlej plačuje primerno večjo svoto.

Za potrdilo vlog so opravičeni vsi člani ravnateljstva, tako da podpišeta vsako vlogo katerakoli dva člana. — Pravila in pojasnila dobivajo se brezplačno. — Ravnateljstvo mestne hranilnice v Kamniku.

Iz Vol. Latič. Nasprotniki kmetijskega društva v Lašičah si ne vedo nič več drugače pomagati, kakor tolažijo se češ: zadruga bo kmalu poginila in kmetom bodo grunte prodajali. Mi pa pravimo: Prej ko nam bodo grunte zaradi kmetijskega društva prodajali, bodo nasprotniki poginili in bodo ljudje slišali tisto narodno pesem peti, ki se glasi: Rekviesci in pace, nasprotnikom so odgnile tace.

Konjice Tu je pri svojem sinu umrl gosp. Matija Voh, mož zaslužen, bivši posestnik pri Sv. Ilju blizu Velenja. Luč sveta zagledal je dne 24. februarja 1815. Tistega leta se je začela šola pri Sv. Ilju. V istej si je pozneje otrok začel nabirati nauke za življenje; več sta ga pa učila starejša brata njegova, ki sta bila študenta, od teh je Baltazar umrl kot župnik v Majšpergu, a Franc je župnikoval v Kostivnici ter umrl pri Sv. Petru v Savinjski dolini. Mladenič je dolgo vrsto let služil v župnišču. Ob času ženitve z Ano Krulje postal je samostalen kmet. In kot vzglednega gospodarja zadevale so ga častne službe ena za drugo, bil je cerkven ključar, župan, krajnošolski nadzorovalec, cenilec, porotnik, itd. Rad je prebiral knjige in časnike, vsled tega je pa bil tudi zveden na vse strani. Bil je vedno veselega srca in pošteno šaljiv. Ko je leta 1869 pogorel, tistokrat pač je bil potrtega srca, pa potolažil ga je neki prijatelj v Celji, češ, ljubi Bog pridnega človeka ne zapusti. In res. Blagoslov Božji kazal se je očitno. Za nedolgo časa je na pogorišču stalo novo zidovje, kjer je ponesrečenec še srečno gospodaril nadalje skoz 23 let. Izmed petero otrok je skrbni oče vse lepo oskrbel: eden sin je dekan v Konjicah, drugi je cesarski služabnik v Celji, tretji gospodari na očetovskem posestvu pri Sv. Ilji, ena hčerka pospodinji pri bratu v nadžupnišču v Konjicah, mlajša pa je sedaj prednica šolskim sestram v Mariboru. Žena Vohova umrla je dne 19. junija 1881, za njo se je letos dne 17. junija v večnost preselil starček-vdovec, katerega so dne 19. junija,

t. j. ravno na obletnico smrti ženine spremili do hladnega groba. Dobrega moža je vse imelo rado. O tem priča tudi pogreb. Uradnik in tržan in kmet je začasno odložil svoje delo, da izkaže „očetu“ zadnjo čast. Duhovniki pa so iz dekanovine bili razven dveh doma zadržanih vsi, ker se je tako naključilo, da je ravno tisti dan bil določen za letošnji „uradni shod“ za duhovnike dekanovine Konjiške. Prišli so pa tudi drugi, na pr. velečastiti gosp. Žičkar, državni in deželni poslanec in dekan na Vidmu; ta je popeval sv. mašo, sprevod vodil pa je prečast. gosp. Hajšek, kanonik v Slovenji Bistrici; on je pri odprtem grobu z ganljivimi besedami počastil sedanjega pokojnika in ga poslušalcem pokazal za vzgled bogoljubnega državljana. Blagi duši svetila večna luč!

Z Rakeva, 8. julija. (O b č i n s k e v o l i t v e n a R a k e k u.) Dne 4. t. m. so bile na Rakeku že tretjič obč. volitve. Pri zadnji volitvi so dobili liberalni naprednjaki en razred v svojo pest, pri tej pa jim je ušel še tisti, in danes imajo liberalci na Rakeku prazne roke, srce pa polno jeze in srda. Kako tudi ne? Saj so vendar vse spravili na volišče, kar leze in kar gre; če pa ni moglo ne lezti ne iti, so pripeljali. Celo s Koroškega jim je moral priti neki voznik pomagat; videli smo liberalne goste iz Kranja, Logatca, Ljubljane, od vseh vetrov, in iz Cirknice je pridrla vsa liberalna garda, da možatim Rakovcem izbere župana, ki se je pa že popreje sam izbral. Toda vse zastoj! — Jeza je torej opravičena!

To bi morali videti, kako so jo liberalni pomagaci cvrli vsak proti svojemu domu, ko so tako slavno propadli! Na volišče so jih vozili, domu so pa šli v dir čez drn in strn, potrti, klaverni, jezni in — kleli so!

Včasih so liberalci po volitvah pili in teleta jedli in potem razgrajali, da se je Rakek stresal; to pot pa je bilo žalostno v hiši kolovodje rakovskih liberalcev. Poročalo se je, da se je nekako tako le godilo isti dan v oni hiši: „Joj, kakšno je danes v oni-le hiši! — (Tako so pravili) — gospod sem in tja letajo, gospa zdihujejo, gospodična jokajo, sedem „faselcev piva je nastavljenega, pa nikogar ni, da bi ga pil; pet hoj je posekanih, da bi postavili mlaje, pa jih ne smejo!“ To je bila babilonska zmešnjava; saj je pa tudi oni gospod hotel biti župan, in to upanje tako popolno izgubiti, to je bitko. Gospodu se gre za čast! „Jesti ima dosti“, je dejal nekdo, „piti tudi, obleke dosti, denarja tudi, samo časti mu manjka, te mu pa nihče dati noče!“ Ali ni to bridko?

Propadli nasprotniki se v svojem srdu tolažijo s tem, češ: saj klerikalci nimajo pri tej volitvi nobene mirne vesti, zakaj pa ne prirede nobene slo-

vesnosti. zakaj ne streljajo? Mi pa jim povemo, da zmage smo nad vse veseli, streljajo naj nam pa oni, saj imajo še smodnik, ki so si ga nabavili pri zadnji volitvi, pa streljati niso mogli, ker so dobili samo en razred. Šest mlajev pa pri nas stoji, pri onih pa jih pet — leži!

Liberalci, nikdar se ne norčujte iz zavednih možatih rakovskih mož! Nevarno je vzbuditi leva, nevarnejše se vojskovati z Burom. Pri zadnjih državnozborskih volitvah ste se bahali: Klerikalna trdnjava na Rakeku je padla! Danes pa vam kliče mo: Liberalna trdnjavica na Rakeku je popolnoma razrušena, liberalci leži strti in poraženi na tleh, kakor njegove hoje! In prav je tako. Če tudi naše može grdo napadate, če tudi lažete, kakor ste lagali v „Narodu“ ali pa še bolj, — le delajte, saj napadate v surovem obupu in lažete — — ležé! Mi pa vstajamo, že stojimo in gremo naprej!

Iz Moravc. † Antonija Kodrman, zvesta hčerka Marijine družbe. — Par vrstic pokojni v trajen spomin v tolažbo žalujoči materi, bratu in sestram in celi Marijini družbi. — Po dolgi in mučni bolezni prevedena s sv. zakramenti, je umrla 11. t. m. v najlepšem cvetu svoje dobe Antonija Kodrman, v vasi Prikrnica, župnija Moravče. Nje pogreb je bil v nedeljo, 14. julija, kaj veličasten. Nad dve sto Marijnih deklet, z družbenim znamenjem, spremljalo jo je k večnemu počitku. Pokojna je bila stara še le 21 let. Ker je bila ves čas svoje dolgotrajne bolezni zvesto vdana v voljo božjo, upamo, da se že veseli pri Bogu in materi Mariji, katero je na zemlji presrečno ljubila.

Mi pa rajno Antonijo priporočamo vsem, posebnoma pa Marijini družbi, v gorečo molitev in trajen spomin. N. v. m. p.

J. P.

Slovenski novičar.

Romanje v Lurd, katero je »Domoljub« nekaterekrat priporočal, se letos ne bo moglo vršiti. Ni se namreč oglasilo toliko udeležnikov, da bi bili mogli najeti poseben vlak. Odbor je nato naprosil tvrdko »Cook et Sou« na Dunaju, naj pravi načrt, po katerem bi romarje v Lurd vozila. A ta načrt odboru nikakor ni ugajal. Romarji tretjega razreda bi se bili vozili s poštnimi vlaki, drugega in prvega pa z brzovlaki. Ker ne kaže in bi gotovo ne bila všeč našim romarjem, katerih večina se je oglasila za tretji razred, da bi se vozili ločeni od drugih svojih rojakov, zato se je romanje odpovedalo. Čakati hočemo bolj ugodne prilike, da se v večjem številu napotimo v Lurd in Paré-le-Monial. Toliko v pojasnilo onim, ki so se letošnjega romanja hoteli udeležiti.

Salezijancem v pomoč! Salezijanci so kupili grad Rakovnik pri Ljubljani v ta namen, da tam napravijo ustanovo in šolo za take sprijene dečke, ki ne smejo hoditi v javne šole, da drugih otrok ne pohujšajo. Te dečke bodo učili in odgajali, da postanejo kdaj pošteni ljudje, ki bodo sami sebi mogli kruh služiti. Vsaka občina skoraj ima kakega takega dečka, s katerim ne ve kam, a zdaj ga bodo izročili brez skrbi dobrim rokam, da ga poboljšajo in rešijo družino in občino nadloge in škode. Posestvo Rakovnik je veljalo okroglo 46 000 K in je že plačano; vendar je treba še nekoliko denarja za hišno in šolsko opravo in za prvo vzdrževanje. Mnogo so dobrotniki že storili, za kar jim bo povrnil Bog; zdaj pa prosi društveni odbor zadnjega prispevka na ta način, da kupite nekoliko srečk efektne loterije, katero je dovolilo visoko c. kr. ministerstvo. Ta loterija ima 200.000 srečk in okrog 3000 dobitkov. Ena srečka velja 50 vinarjev in se dobivajo v društveni pisarni v Ljubljani v Auerspergovih hišah v Križankah. Poleg tega potujejo po deželi gospodje, ki bodo srečke po hišah ponujali, le kupujte radi, je pač dobro delo.

Duhovniške spremembe v ljubljanski škofiji. Upraviteljem izpraznjene kočevske župnije je imenovan tamošnji kapelan č. g. Josip Eppich; upraviteljem kočevske dekanije pa č. gospod Gotard Rott, župnik pri Stari cerkvi. Premeščeni so bili č. g. g. kapelanje: Josip Perz iz Velike Doline v Črmošnjice; Josip Gliebe iz Koprivnika v Stari log, Avgust Sauer iz Starega loga v Koprivnik; Adolf Knol iz Hrenovic v Semič; Andrej Lavrič iz Semiča v Hrenovice; Anton Abram iz Košane v Škocijan pri Dobravi.

Smrtna kosa. Umrl je dne 27. junija v Zalogu pri Cerkljah upokojeni župnik č. g. Andrej Šarec, star 74 let.

Duhovniške vesti s Štajerskega. Čast. g. Ivan Bohanec, župnik svetinjski, je imenovan lavantinskim knezoškofijskim duhovnim svetovalec. Čestitamo! — Zadnjo nedeljo je bil č. g. Ivan Jodl kot župnik v Zgornjo Št. Kungoto po mil. gospodu kanoniku Jak. Bohincu slovesno vpeljan. — Prestavljen je g. Jožef Panič iz Rajhenburga k Svetemu Antonu v Slov. goricah.

Častno občanstvo. Občinski zastop v Cerkljah na Gorenjskem je v seji dne 30. junija 1901 jednoglasno podelil častno občanstvo gospodom: Premilostljivemu gospodu knezoškofu ljubljanskemu dr. Antonu B. Jeglič; g. Martinu Pogacar, častnemu kanoniku in knezoškofijskemu kancelarju v. p. v Ljubljani; g. Andreju Kalan, stol. kanoniku in vodji Marijanišča v Ljubljani; g. dr. Iv. Ev. Krek, profesorju bogoslovja v Ljubljani; g. Antonu

Koblar, dekanu v Kranju; g. Davorinu Jenko, skladatelju v Belemgradu.

Doktor bogoslovja je postal na Dunaju častiti gospod Josip Jerše.

Zgradba škofovih zavodov v Šent Vidu veselo napreduje. Sedaj dela pri stavbi okoli 150 delavcev. Pozneje delalo bo pri stavbi nad 300 delavcev. V torek popoldne dné 16. t. m. se je vršila slavnost vlaganja temeljnega kamna ob obilni udeležbi duhovščine in ljudstva.

„Slovenska krščansko - socialna zveza“ na Šmarni gori. Prelep dan so imeli v nedeljo dné 7. julija krščanski socialci, ko so iz Ljubljane in drugih bližnjih in dalnjih krajev v velikem številu prihiteli na Šmarno goro zahvaljevat svojo visoko zaščitnico za dosedanje pomoč in prositi jo, naj njihove moči i nadalje krepi. Tri krščansko - socialne zastave: Katol. rok. društva z Vrhnike, Katol. društva sv. Jožefa iz Tržiča in Slov. kršč. soc. zveze iz Ljubljane so se klanjale pred altarjem Matere Božje, katero je proslavljal v svojem cerkvenem govoru g. dr. Krek kot delavko, ki nam je povila božjega Sina in je s to božjo milostjo odlikovala ves delavski stan. Vnemal je v srcih delavcev in delavk, ki so napolnili vso cerkev, ljubezen do Nje, ki naj bo na čelu vseh naših prizadevanj. Pri službi božji so mogočno doneli raz kora zbrani glasovi šentvidskih pevcev in pevk pod vodstvom g. Navinška. Poleg Vrhničanov, Tržičanov, Ljubljancev, št. Vidcev opazili smo v množici tudi kršč.-soc. delavce in delavke iz Vevč, Železnikov in Medvod. Ob teh veličastnih trenutkih, ko je iz sto in sto grl dvigala se hvalnica Mariji, se je položil temelj vsakoletnemu skupnemu zbirališču krščansko-socialnih društev pri Mariji na Šmarni gori! V resno razmotrivanje priporočamo vsem društvom od blizu in daleč, da bi bilo velikega pomena, ko bi se vsa naša društva vsako leto v prvih dneh meseca majnika sošla na Šmarno Gori, ki je nekako v sredini dežele, in tu po vzgledu naših prednikov priredila vsakoletni svoj »shod«. Nepopisnega pomena bi bilo to za razvoj krščanske misli med Slovenci! Po cerkveni službi božji vršila se je na planinci ljudska veselica v najlepšem redu. Preskrbljeno je bilo za vsakovrstno zabavo. Najbolj so zanimali občinstvo vrhniški tamburaši, ki so pokazali s svojim izbornim sviranjem, kaj zamore resen trud. Hvala presrčna za veliko požrtvovalnost, hvala iskrena čvrstim tamburašem, ki so s svojimi milozvočnimi tamburicami povelicali vso slovesnost! Poleg tamburašev pa so se odlikovali tudi pevci. Kar trije zbori iz Tržiča, Šent Vida in Vrhnike so se kosali. Tržičanje so pokazali,

da imajo med seboj tudi izborne igralne moči in med mnogimi napitnicami je le prehitro prišel čas ločitve. Priserčni pozdravi in odzdravi spremljali so izletnike pri odhodu. Krščanski socialci in socialke na svidenje zopet drugo leto na lepi Šmarni gori!

Osebnosti. Tajnik kranjske deželne vlade g. Viljem Haas je imenevan okrajnim glavarjem. Okrajni nadkomisar gosp. Viktor Parma in tajnik kranjske deželne vlade g. J. Tekavčič sta imenovana okrajnima glavarjema.

Vodstvo okrajnega glavarstva Kranj se je poverilo dež. vladnemu tajniku g. Alfonzu Pircu.

Vojaška vest. Cesar je odredil, da namesti dne 1. oktobra v Ljubljani, Olomucu, Jaroslavi in Lincu po jedno domobransko brigadno poveljništvo. Objednem se določa, da se iz dosedanjih domobranskih polkov šte. 3., 4. in 5. ustanove polki 3., 4., 5., 26. in 27.

Radi dopisa iz Vodic v zadnji šte. „Domoljuba“ smo prejeli pismo g. učitelja Božiča s Škaručine, iz katerega je razvidno, da je imenovani gospod odstavek tega dopisa, kjer se govori o „nekem učitelju“, obrnil nase. Čudno se nam zdi, kako pride g. učitelj do tega domnevanja, ker se njegovo ime nikjer ne imenuje; vendar izjavljamo, da se zadevni odstavek ni pečal z njegovo osebo.

Pri kanonični vizitaciji v ribniški dekaniji je bilo birmanih: na Velikih Poljanah 60, pri sv. Gregorju 75, v Sodražici 256, v Loškem Potoku 307, v Dragi 175, na Gori 59, v Ribnici 290, v Grčaricah 51, v Dolenji Vasi 124, v Laščah 302, v Škocijanu pri Turjaku 53, na Robu 136, v Dobrepoljah 667, v Strugah 134, torej skupaj 2799 birmancev.

Strele ubila štiri može. Iz Štorij pišejo: Dne 9. julija, ubila je strela na nekem travniku med Štorjami in Sinadolom štiri kosce, dva druga pa je nevarno poškodovala. Kosci so s Tolminskega.

Štajerske novice. Potrjena izvolitev. Cesar je potrdil izvolitev pištajnskega župnika g. M. Tomažiča načelnikom, g. dr. Jankoviča pa namestnikom v kozjanskem okr. zastopu. — Gospod Franc Kartin iz Št. Jurija na Štajerskem je bil pretečene dni na graški univerzi promoviran doktorjem vsega zdravilstva. — Smrtna kosa. Dne 27. t. m. zadela je kap trafikanta v Graški ulici v Celju gosp. J. Kodriča. Pokojnik je bil blaga duša, vedno zaveden rodoljub. Lahka mu zemlja! — V Pragi je umrl g. A. Pišek, ki je mnogo let služboval na celjski gimnaziji.

Socialni kurzi „Gospodarske zveze“. Vseled sklepa „Zvezine“ skupščine z dné 28. maja t. l. napravi „Gospodarska Zveza“ v Ljubljani praktični kurz o knjigovodstvu kmetijskih zadrug ter ponavljalni kurz hranilnic in posojilnic. Ta

kurz vršil se bode v času od 4. do 10. avgusta v Ljubljani. Ker je število udeležencev omejeno, prosimo, da bi se blagovolili gospodje, koji se ga želijo udeležiti, najkasneje do 25. julija pri »Gospodarski Zvezi« pismeno ali ustmeno zgledati, da se more potem vse potrebno pripraviti. Za stanovanja udeležencev, koji bodo to ravno zahtevali, bode »Gospodarska Zveza« skrbela, druge stroške pa bi moral nositi vsak sam. Omeniti je, da se bode letos vršil še jeden tak kurz v prvi polovici meseca decembra.

Iz Vevč. Tukajšnje strokovno društvo kršćadsko socijalnih strokovnih delavcev je o priliki občnega zbora izroklo zahvalo in udanost nadvojvodi Franu Ferdinandu povodom prevzeta pokroviteljstva nad katoliškim šolskim društvom. Na to udanostno izjavo je prejelo društvo zahvalo Nj. c. kr. visokosti z dne 24. junija 1901. Živela katoliška zavest!

K orožnim vajam odide domači pešpolk št. 17 in huzarski polk št. 6 iz Celovca 9. avgusta preko Železne Kaplje, Jezerskega in Predvora v Kranj, kjer se 15. avgusta prično brigadne vaje. Odtod gre vojaštvo preko Škofje Loke, Idrije, Logatca, Planine, Postojne, Šempetra in Divače v Sežano. Drugi del vojaštva pride preko Celja in Vranskega v Kranj. Dne 8. sept. bodo vojaške vaje zaključene in 9. septembra se odpelje vojaštvo z Rakeka na svoje mesto.

Zaključek šolskega leta na srednjih šolah ljubljanskih. I. drž. višja gimnazija v Ljubljani je zaključila šolsko leto dne 3. julija. Koncem šolskega leta je bilo na gimnaziji 594 dijakov. Med njimi Ljubljančanov 161, Kranjcev sploh 339, ostali so rojeni v bližnjih deželah. Slovenski materin jezik je imelo 491 dijakov, nemški 101 in laški 2. Katoličanov je bilo 591, evangeliška 2, grškokatoliški 1. Najmlajši dijaki so imeli po 11 let, najstarejši je imel 24 let. Oličnjakov je bilo 59, prvi red sta imela 402 dijaka, drugi red je imelo 50 dijakov, tretji red 18 dijakov. Radi bolezni neizprašani so ostali 3 dijaki. Ponavljalni izpit je dovoljen 62 dijakom. C. kr. druga drž. gimnazija v Ljubljani je 13. jan. sklenila šolsko leto. Gimnazija ki nosi ime slovenska gimnazija, je izdala »Izvestje« v slovenskem jeziku. Iz šolskih poročil, povzemamo o šoli: poučevalo je v petih šolah s paralelkami v prvih treh razredih, torej v 8 razredih 13 učnih moči. Dijakov je ob sklepu 57 Ljubljančanov, 201 Kranjcev sicer, 6 Štajercev, 14 Korošcev, 2 iz drugih dežel, skupaj 280. Po narodnosti so vsi Slovenci, razven 1 Čeha. Vsi so katoličani. Vspehi v posamnih razredih: v V. ima 5 dijakov odliko, 15 prvi red, 3 dvojko, 3 trojko, 5 ponavljalni izpit; v IV. ima 32 dijakov prvi red, 11 drugi, 2 tretji

red, 4 ponavljalni izpit; v III. a 1 odliko, 20 prvi, 6 drugi, 3 tretji red, 2 ponavljalni izpit; v III. b 18 prvi, 9 drugi, 7 tretji red, 2 ponavljalni izpit; v II. a 5 odliko, 16 prvi, 5 drugi red, 1 ponavljalni izpit; II. b 3 odliko, 15 prvi, 6 drugi red; v I. a 1 odliko, 26 prvi, 7 drugi, 5 tretji red, 2 ponavljalni izpit; v I. b 4 odliko, 24 prvi, 5 drugi, 2 tretji red, 1 ponavljalni izpit. Vspehi v številkah na videz niso ugodni, a v resnici so povoljni; gimnazija je namreč šele z letošnjim letom postala višja, ima še mnogo dijakov torej, ki so na to gimnazijo prišli z mislijo, da hočejo le nekaj razredov za silo dovršiti; nekaj dijakov je bilo seveda dobrih, a najboljše jemlje z gimnazije alojzijevešče, katero pošilja svoje gojence v prvo gimnazijo. Prihodnje šolsko leto se otvori na gimnaziji VI. razred; prične se 18. septembra, vsprejemne skušnje pa 16. sept. Na c. kr. moškem učiteljišču je bilo 94 gojencev, in sicer v I. letniku 23, v II. 25, v III. 25, v IV. 21. Izmed teh je prebilo 73 z dobrim uspehom, 5 z nezadostnim uspehom, 16 jih pa sme ponavljati izpit v jeseni. Na c. kr. ženskem učiteljišču je bilo koncem leta 161 gojenk, in sicer v I. letniku 40, v II. 40, v III. 41, in v IV. 40. Izmed teh je prebilo leto 155 z dobrim uspehom, 1 z nezadostnim uspehom, 3 smejo ponavljati izpit v jeseni, 2 ste pa ostali neklasificirani radi bolezni.

Zrelostni izpiti (matura) na c. kr. I. državni gimnaziji v Ljubljani so bili za oddelek A dne 8. julija in za oddelek B dne 12. julija dovršeni. Iz oddelka A jih je prišlo k ustnemu izpitu 29, in sicer 26 tukajšnjih in 3 zunanji. Izmed teh sta izvršila izpit z odliko 2: Pavel Grošelj iz Ljubljane in Gregor Žerjav iz Loža; 18 jih je prejelo zrelostno izpričevalo brez odlike, med temi tudi gospodična Olga Schulze z Reke, ki se je privatno učila gimnazijskih predmetov: sedaj pa se hoče učiti zdravilstva ter zdraviti potem zlasti otroške bolezni. — 5 kandidatov je dobilo ponavljalni izpit iz enega predmeta; 4 pa so pali za celo leto. Iz oddelka B je prišlo k ustnemu izpitu vseh 32 osmošolcev. Odliko jih je dobilo 5, in sicer: Frančišek Košenina z Gomilskega na Štajerskem, Karol Kuhelj iz Ljubljane, Vladimir Prijatelj iz Novega mesta, Henrik Smrekar iz Ljubljane in Adrijan Zupančič iz Ljubljane. Zrelostno izpričevalo brez odlike jih je prejelo 20; ponavljalni izpit iz enega predmeta jih bo po počitnicah delalo 6; eden pa je popolnoma pogorel ter sme šele čez eno leto zopet priti k izpitu. V obeh odelkih skupaj jih ima odliko 7, prvi red 38, ponavljalni izpit 11, padlo pa jih je 5.

Na c. kr. višji realki v Ljubljani je bilo koncem šolskega leta 444 dijakov. Od dijakov je bilo: Slo-

vencev 226 (lani 209), Nemcev 193 (?), Lahov 15, Čeh 1, Hrvatov 3. Z odliko je dovršilo šolsko leto 29 dijakov, prvi red ima 265, ponavljavno skušnjo 62, drugi red 65, tretji red 14. Radi bolezni niso bili izprašani 3. Učnih moči je bilo 25. V obrtni nadaljevalni šoli je bilo 293 učencev, od katerih je bilo 266 Slovencev.

Zrelostni izpit na višji realki v Ljubljani je delalo 1. in 2. t. mes. od 20 dijakov 11 priglašencev in eden privatist. Prebili so ga razen treh vsi.

Na c. kr. Franc Jožefovi gimnaziji v Kranju se je zaključilo šolsko leto dne 13. jul. Gimnazija, ki je imela letos vseh osem razredov, imela je toliko dijakov, da je moralo petero prvih razredov imeti vspelednice. Koncem leta je bilo na gimnaziji 457 dijakov. Prvi red je dobilo 329 dijakov (58 odličnjakov) 53 dijakom je dovoljen ponavljavni izpit, 4 niso bili izprašani radi bolezni, 46 dijakov je dobilo drugi, 25 pa tretji red.

Zasebno učiteljsiše čč. šolskih sester v Mariboru ima koncem šolskega leta naslednji uspeh. Od 20 kandidatij imate 2 ponavljavne skušnje iz jednega predmeta, vse ostale kandidatije so dovršile šolo s povoljnim učnim uspehom. Odličnjakinje pa so: Antonija Ježovnik iz Pletrovic; Olga Lubec, hčerka dvornega svetnika iz Ljubljane; Mila Schreiner, hčerka c. kr. ravnateljca iz Maribora in Marijana Vrečko iz Ilga na Turjaku.

Nova sejma. Deželna vlada je dovolila občini Grahovo pri Cirknici dva nova letna in živinska sejma in sicer 22. marca in 14. novembra. Če pade na ta dan nedelja ali praznik, se vrši semenj naslednji delavnik.

Novo društvo. V Šmarjeti na Dolenjskem se je ustanovilo »Katol. izobraževalno društvo«.

Bohinjska železnica in delavci. (Poziv časopisom.) Z Jesenic se nam piše: Pri nas se je torej začel kopati predor skozi Karavanke. Delavci prihajajo od blizu in daleč popraševati za delo; toda ne sprejemajo se. Zakaj ne? Sedaj se vrše šele pripravljala dela; raznim podjetnikom se bodo oddala šele čez nekaj mesecev. Vsa proga je razdeljena v sedem sekcij. Gorenjski sekciji, ki sega od Bohinja do Jesenic, načeluje železniški nadzornik g. Fritsch. V tej sekciji dela sedaj nekaj čez sto delavcev-domačinov. Ko bodo dokončana pripravljala dela, in se bode oddalo delo raznim stavbenim podjetnikom, tedaj bode delalo samo progo ene sekcije do štiri tisoč delavcev, torej od Dunaja do Trsta blizu trideset tisoč delavcev. Do tega seveda letos še ne bode prišlo. Častiti braveci naj tudi opozoré svoje rojake, ki se odpravljajo za delo popraševati, da za sedaj delajo zastoj dolgo pot. Ko bodo kaj več delavcev rabili, bomo drage volje pravočasno naznanili.

Velik požar na Kočevskem. Dne 8. julija je v Kočevski Reki nastal grozen požar. Pogorelo je mnogo p. slopij, med njimi tudi cerkev.

Zopet velik ogenj v Žumberku. Ni še minilo mesec dni od velikega ognja v Jurkovem selu, kjer je cela vas pogorela, zadela nas je zopet še večja nesreča. Dne 11. t. m. ob 1/2.7. zjutraj pojavil se je ogenj v Sošicah (Gorrije selo) in v pol ure vpepelil celo vas. Brez strehe in najnujnejih reči ostalo je zopet 35 števil. Škoda cenjena je na čez 70.000 K, a zavarovana sta bila samo dva. Beda je velikaneska in nepopisna, ker si ljudje niso mogli nič rešiti. Nesreča je tem občutljivejša, ker se je to v kratkem času prigodilo v istej župniji in občini.

Velika nesreča na avstrijski vojni ladiji. Iz Trsta se poroča: Huda nesreča se je dogodila na vojni ladiji »Fran Josip I.« Imeli so strelne vaje s topovi. Neki top, ostro nabasan, se ni hotel takoj užgati. Odprli so torej zadnjo stran, da bi izvlekli slabi naboj. V istem hipu pa se je top užgal in ogenj je šinil skozi zadnjo odprtino poslujočemu mornarju v prsa in lice, usmrtivši ga na licu mesta. Drugemu mornarju so opaljene oči in dva druga sta lahko ranjena. Ranjenci so: dva Dalmatinca in dva Istrana.

Napad na cesti. Pretečeno sredo zvečer je šla Marija Cerar, zasebnica iz Moravč št. 9 po novi moravški cesti na svoj dom. Kake pol ure od doma, ravno tam, kjer gre cesta v ovinku skozi majhen gozdiček, jo sreča človek srednje postave, in gre dalje. Čez nekaj trenutkov pa prileti isti človek nazaj in zahrbtno s tako silo udari žensko po obrazu, da ji je takoj pet zob izbil. Tudi sicer se ji več udarcev pozna na glavi. Prestrašena ženska je začela vpiti na vse grlo, nakar je napadalec zbežal. Napadalca še niso dobili. Biti pa ne more nihče drugi, kakor oni tujec, ki je dober četrť ure pred napadom pil v bližnji gostilni »pri Frfravu« in se tam zelo odurno vedel, da se je domačim prav sumljiv zdel. Da bi potepuha skoraj dobili v pest, in mu dali, kar je zaslužil!

Najden mrtvec. V listih se je bralo, da so petindvajset dni pogrešanega P. Krapa našli pri Beričevem v Savi. Uradna »Laibaherica« in po njej drugi listi so poročali, da so baje na Črnučah fantje Krapa napadli in oropali, iz Črnuč se nam pa poroča, da črnuški fantje nimajo nič opraviti z napadom na Krapa. Sedaj se je šele pojasnilo, da Petra Krapa (pravo njegovo ime je P. Kropar) ni nihče v vodo vrgel, ampak, da je šel sam v Savo. 29. maja se je pripeljal P. K. v družbi Janeza Rozmana s sijakarjem na Tavčarjev dvor, kjer je prenočil. Predno je šel spat, je vse, kar je imel pri sebi, dal shraniti go-

stilničarju ter dejal: »Ako me zjutraj ne bodele videli, mislite, da sem šel v Savo.« Drugi dan je popraševal ribiča Čizmana, kje je najglobokejša Sava, češ, da se bo utopil. Potem je zopet popival s fanti, zvečer je šel spat, vstal na vse zgodaj, dejal, da gre po vodo in — zginil. Popolnoma verjetno, da se je P. K. sam utopil.

Morilec svoje žene Francič prijel. Poročali smo, da je znani Francič, katerega so dolžili, da je svojo ženo umoril, ušel iz novomeških zaporov. Franciču se je posrečilo uiti v Ameriko. V vsakem mestu si je pridejal novo ime, zato ga je bilo težko najti. Ogoljufal je mnogo naših rojakov v Ameriki. Pri eni takih goljufij se je opekel in prišel pravici v roke. Sedaj sedi Francič v okrajni ječi v Jolietu in čaka porotne obravnave. Goljufijo je priznal in porotniki ga bodo brezdvomno obsodili za nekaj let v državno ječo. Ko bo Francič v Ameriki dostal kazen, dobila ga bode lahko v pest avstrijska vlada, ako ga bo zahtevala.

Drobtinice.

Ruska carska dvojica brez naslednika. Ruska carska dvojica je sedaj trdno pričakovala, da dobi naslednika. Carica se je razjokala ko se ji ni spolnila želja in je dobila — četrto hčer. Sedaj ostane prestolonaslednik I. 1878 rojeni veliki knez Mihael, brat carjev, ki je pa jako šibkega zdravja in ni oženjen. Ko bi veliki knez Mihael umrl, postal bi prestolonaslednik veliki knez Vladimír, starejši brat Aleksandra III. Ker je žena njegova protestantka, njegovi otroci ne pridejo po ruskih določilih pri prestolonasledstvu v poštev. Veliki knez Aleksij, brat Vladimírov, je bil morganatično poročen, a je svojo zvezo pod vplivom carja Aleksandra II. razrušil. Od tedaj se noče poročiti. Naslednji brat Vladimírov je veliki knez Sergij, ki je poročen s sestro cesarice Avguste, toda ta zakon je — brez otrok. Nato bi prišel na vrsto najmlajši brat Vladimírov veliki knez Pavl, ki ima jednega sina, velikega kneza Dimitrija. Ruski car se pač boji, da bi v slučaju njegove smrti v došedanjih razmerah ne prišlo do velikih zmešnjav, ako ostane brez prestolonaslednika.

Umorjen minister. Iz Yokohame na Japonskem se poroča, da je bil v seji mestnega zastopa umorjen prometni minister v bivšem Ito ministerstvu Hodži Toru. Napadalec ga je zabodel. Napad je izvršil iz političnega nagiba.

Loterijske srečke.

Dunaj,	6. julja	36	17	31	7	61
Grac,	6. julja	11	8	18	28	53
Lin,	13. julja	13	28	55	87	30
Trst,	13. julja	24	52	4	38	30

Prihodnja številka „DOMOLJUBA“ izide dne 1. avgusta 1901 zvečer.

Tržne cene v Ljubljani.

od dne 6. julija do dne 13. julija

	K	h		K	h
Goveje meso I. v. kg.	1	28	Pšenična m. 100 kg.	30	—
» II. »	1	—	Koruzna » » »	16	60
» III. »	96	—	Ajdova » » »	29	60
Telečje meso »	1	28	Fitol, liter » » »	—	24
Praščje » sveže »	1	50	Grah, » » » »	—	32
» » prek. »	1	70	Leča, » » » »	—	20
Kostrunovo meso »	—	80	Kaša, » » » »	—	20
Maslo » » »	2	40	Ričet, » » » »	—	—
Surovo maslo » »	2	—	Pšenica » 100 kg	18	40
Mast praščja » »	1	40	Rž » » » »	16	—
Slanina sveža » »	1	28	Ječmen » » » »	14	—
» » prekajena »	1	60	Oves » » » »	16	80
Salo » » » »	1	30	Ajda » » » »	13	—
Jajce, jedno » »	—	5	Proso, belo, » »	18	—
Mleko, liter » »	—	20	» » navadno » »	15	—
Smetana liter » »	—	80	Koruzna » » » »	13	40
Med » » » kg	—	—	Krompir » » » »	4	—
Krompir » » » »	—	6	Drva, trda, seženj	7	60
Piščanec » » » »	1	10	» » mehka, » »	5	—
Golob » » » »	—	40	Seno, 100 kg » »	4	60
Rasa » » » »	—	—	Slama, » » » »	4	20
Gos » » » »	—	—	Stelja, » » » »	—	—

Krojač in hlapec

se sprejmeta v zavod „Marjinih bratov“ v Gradcu (Kirchengasse 1). Krojač mora tudi nekoliko hišnih opravil oskrbovati in dobiva na mesec 18 K, hlapec pa 16 K. Oba imata dobro postrežbo, stanovanje in perilo prosto. Ponudniki naj se s prošnjami obrnejo do imenovanega zavoda, a priložiti morajo priporočilo ozir. spričalo od svojega gospoda župnika. Taki z dežele imajo prednost.

383 1-1

Strešna opeka

navadne oblike, tisoč 14 goldinarjev je naprodaj pri

J. J. Kantz-u

v Ljubljani, Rimska cesta št. 16. 368 2-2

Prodá se iz proste roke

hiša

z gospodarskim poslojem vred, ki je v dobrem stanu, in kjer se lahko redi po 12 goved. Več se izve pri Frano Šajovcu, trgovcu na Sori pri Medvodah. 370 3-2

Sprejem

dva vajenca

po 15 ali več let stara za sodarski obrt. Hrana in stanovanje je prosto. 369 3-2

Avust. Repič v Ljubljani, Trnovo, Kolezijske ulice, 16.

V najem se dá

kovačija

na Sori.

Več se poizve pri ondotnem kolarju. 376 2-1

Štirinajstletni

krepek deček

želi pri krščanskem mojstru ključavničarju vstopiti kot vajenec. Natančnejše pové upravništvo „Domoljuba“.

Prave 374 7-1

kranjske klobase

velike po 18 kr. ena, šunke s kožo ali brez kože po 90 kr. kilo, prežičje glave brez kosti po 40 kr. klg., slanina in suho meso po 70 kr. klg., salame po 80 kr. klg. Vse to pošilja proti povzetju Janko Ev. Sirc v Kranju.

Vajenec

se takoj sprejme za sedlarsko obrt. Več pové J. Ban, 362 3-2 sedlar v Ljubljani

Koverte s firmo

vizitnice in

trgovske račune

priporoča

Katol. tiskarna